

Nr 325.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss.

I särskild bilaga till årets statsverksproposition framlades ett beräknat förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1945/46. Jag torde nu få anmäla slutligt förslag till denna stat.

Enligt § 63 i regeringsformen skall varje lagtima riksdag antaga beredskapsstat för försvarsväsendet. Vid framläggande av det preliminära statförslaget berörde jag bland annat frågan, huru beredskapsstaten borde beräknas under fredsförhållanden. Då riksdagen måste höras eller inom viss kortare

tid sammanträda, om försvarsberedskapsstaten skulle behöva sättas i kraft, syntes det tillräckligt att räkna med medelsbehovet blott under en kortare tid, förslagsvis tre månader. Anslagssumman på försvarsberedskapsstaten under fredsförhållanden skulle då vid nuvarande pris- och löneläge bli av storleksordningen 250 miljoner kronor. Hänsyn hade härvid icke tagits till eventuella medelsbehov för engångsutgifter.

Det preliminära förslaget till försvarsberedskapsstat utgick från antagandet, att försvarsberedskapen skulle kunna i huvudsak avvecklas senast i början av budgetåret 1945/46. Jag förordade därför — i viss anslutning till det beräknade medelsbehovet under fredsförhållanden — att å beredskapsstaten för nästa budgetår skulle uppföras de belopp, som kunde beräknas vara erforderliga för löpande utgifter under ett kvartal, ehuru med bemyndigande för Kungl. Maj:t att också fritt disponera dessa belopp.

Med hänsyn till att vapenstillestånd numera inträtt i Europa, torde beredskapsstaten för försvarsväsendet för nästa budgetår bära beräknas med utgångspunkt från antagandet, att beredskapen kan upphöra före budgetårsskiftet. Vid framläggandet av det preliminära förslaget till beredskapsstat räknade jag med att från denna skulle bestridas även kostnaderna för avveckling av försvarsberedskapen. Under rådande förhållanden synes det emellertid lämpligare, att dessa täckas från anslag under riksstatens fjärde huvudtitel och å kapitalbudgeten. Förslag härom framlägges i annat sammanhang av chefen för försvarsdepartementet. Beräkningen av anslagen å beredskapsstaten bör då utgå från antagandet, att denna icke skall behöva sättas i kraft och sålunda kan anpassas efter fredsförhållanden. Då emellertid det preliminära statförslaget, såsom av det anförda framgått, utformades i anslutning till det beräknade medelsbehovet under fredsförhållanden, ger detta icke anledning till ändrad beräkning av anslagen. Jag får därför förorda, att dessa upptagas med i förhållande till det preliminära förslaget oförändrade belopp.

Kostnaderna för säkerhetstjänsten och vissa andra under kriget vidtagna polisiära åtgärder såsom hamnbevakning m. m., vilka kostnader under de första krigsåren bestredos från riksstatsanslaget till anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polismännen i riket stadgade ordning m. m., ha under senare tid täckts från anslag å försvarsberedskapsstaten. Under nästkommande budgetår komma fortfarande vissa kostnader att uppkomma för denna verksamhet, beroende dels på en viss eftersläpning i utgiftsbetalningarna och dels på att vissa undersökningar, som säkerhetstjänsten redan påbörjat eller avser att inom den närmaste framtiden igångsätta och som sammanhålla med härstädes under krigstiden bedriven utländsk underrättelseverksamhet, böra slutföras. När anslag å försvarsberedskapsstaten icke längre kommer att stå till förfogande, kunna de under nästa budgetår för nu ifrågakommande ändamål uppkommande kostnaderna lämpligen gäldas från nyssnämnda riksstatsanslag.

Gällande bestämmelser angående beredskapsstaten för försvarsväsendet förutsätta, att Kungl. Maj:t, när riksdagen är samlad, vid uppkommande behov inhämtar riksdagens bemyndigande att sätta beredskapsstaten i kraft som

förskottsstat. Under föregående år ha sådana bemyndiganden av praktiska skäl ansetts böra inhämtas redan i samband med försvarsberedskapsstatens godkännande. Med nyss angivna förutsättningar för det nya statförslaget skulle kunna ifrågasättas om det i år föreligger behov av en fullmakt för Kungl. Maj:t av ifrågavarande slag. Rådande ovissa förhållanden motivera dock, att möjligheten hålles öppen för finansiering av beredskapsutgifter även en kortare tid efter budgetårsskiftet. Riksdagens bemyndigande att sätta beredskapsstaten i kraft som förskottsstat synes därför också i år böra inhämtas redan i detta sammanhang. Ifrågavarande fullmakt bör dock i överensstämmelse med det anförda få utnyttjas endast under förutsättning, att militär beredskap erfordras även efter utgången av innevarande budgetår. Under dessa förhållanden synes anledning icke föreligga, att längre införa försvarsberedskapsstatens utgiftssumma på riksstaten.

I anslutning till vad här anförts och till statsverkspropositionen till årets riksdag har upprättats ett förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1945/46. Förslaget torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i detta ärende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det sålunda upprättade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1945/46,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t *att* under i det föregående angivna förutsättningar fastställa denna beredskapsstat eller viss del därav att lända till efterrättelse såsom förskottsstat från och med ingången av budgetåret 1945/46 *samt att* ställa å förskottsstaten uppförda anslag till vederbörande myndigheters förfogande,

dels ock medgiva, att de i beredskapsstaten angivna anslagsbeloppen må överskridas, under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall inom tjugo dagar sammanträda.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

*Bihang.***Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för
budgetåret 1945/46.****Driftbudgeten.**

		Kronor
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
IV. Försvarsdepartementet	250 000 000	
VII. Finansdepartementet	5 000 000	
XI. Folkhushållningsdepartementet	5 000 000	260 000 000
	Summa	260 000 000

Kapitalbudgeten.

	Kronor
<i>Kapitalinvestering:</i>	
VII. Fonden för förlag till statsverket	10 000 000

Egentliga statsutgifter.**IV. Försvarsdepartementet.**

		Kronor	Kronor
	C. Försvarskrafterna.		
a	Arméns löpande utgifter (Da), <i>förslagsvis</i>	150 000 000	
b	Marinens löpande utgifter (Ea), <i>förslagsvis</i>	40 000 000	
c	Flygvapnets löpande utgifter (Fa), <i>förslagsvis</i>	10 000 000	200 000 000
			200 000 000
	E. Diverse.		
a	Övriga utgifter (Gb), <i>förslagsvis</i>		50 000 000
	Summa		250 000 000

VII. Finansdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Civila utgifter för försvarsberedskap, <i>förslagsvis</i> . .		5 000 000

Egentliga statsutgifter.**XI. Folkhushållningsdepartementet.**

		Kronor	Kronor
a	Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder, <i>förslagsvis</i>		5 000 000

Kapitalinvestering.**VII. Fonden för förslag till statsverket.**

		Kronor	Kronor
a	Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, <i>förslagsvis</i>		10 000 000